

3. **Razno.** a) Pesem, ki sem jo priobčil v zborniku »Iz Kastelčeve zapuščine« (1911), str. 113 (»Čas«, 1910, 475), je bila natisnjena že prej v »Domu in Svetu«, 1907, str. 237 (priobčil dr. E. Lampe), kar sem tačas prezrl. Spisal jo je prvotno neki F. P., popravil pa Fr. Metelko.

b) Številki 74 a in b ter št. 75 istega zbornika (»Čas«, 1910, str. 480—483, ponatisk, 1911, str. 118 do 121) je napisana z roko Antona Žaklja-Ledinskega, kakor sem se prepričal pri g. župniku Ivanu Vrhovniku, pri katerem sem videl del njegove zapuščine.

c) Dr. Ivan Pregelj je opozoril v »Domu in Svetu«, 1915, str. 106—107, na to, da je melodija Strelovega Popotnika (Aljaževa Pesmarica, II., 52) posneta po napevu francoske pesmi »Ma Normandie«, ki ga je zložil Fr. Bérat. S tem je Pregelj dokumentarično dokazal, kar smo vedeli prej samo po ustnem izročilu (Levec v Knezovi knjižnici, V., 167 sl. in 179 sl.). Hkrati pa je označil tudi besedilo Strelovo kot posnetek iste francoske pesmi. To pa ne drži, ker je Strelov »Popotnik« prost posnetek nemške pesmi »Der Wanderer«, ki jo je zložil Georg Philipp Schmidt von Lübeck in nekoliko skrajšal Fr. Schubert, ko ji je zložil napev. Gl. Levec, Knezova knjižnica, V., str. 177 sl.

Dr. Ivan Grafenauer.

VRHNİKA.

Imenoslovna črtica.

Lepa je Vrhnika, še lepša je njena okolica, a najlepše je njeno ime. Pomen?

Rajni Josip Šuman je v »Dom in Svetu« (1908, 132) izrekel misel, da je »vrh« v imenu Vrhnika mlajši izraz za »lub« v imenu Ljubljana. Potemtakem bi Ljubljana dobila ime po »lubu«, t. j. griču, holmu (ljubljskem gradu, Vrhnika pa po »vrhu«, ali z drugimi besedami: podlaga imenu Vrhnika je »vrh« = holm, grič: Vrh + n + ika.

To pa ne more biti! Vrhnika leži na ravnini. Res je tam obilo vrhov, kakor: Ljubljanski vrh med Vrhniko in Borovnico, Vrh (sv. 3 kraljev) itd. Koliko Vrhnik bi potem morali imeti na Slovenskem! Tako imamo pa danes dve: Vrhnika ob Ljubljani in Vrhnika v občini Stari trg na Notranjskem. V obeh krajih nas presenetijo iste razmere: tu in tam izvira ali privre na dan voda po-nik-alnica: Ljubljana in Obrh.

Zato sodim, da tiči v imenu Vrhnika koren nik, kakor ga imamo v glagolih: nikniti, nikati, ponikniti, ponikati ali ponicati, primeri: Ponikve, kraj, kjer se voda izgublja v zemljo in Nikova, potok ali pravzaprav hudournik pri Idriji. Značilnost kraja bi bil torej nik ali izvir Ljubljane ali Obrha in Vrhnika je kraj, kjer »nika« Ljubljana ali Obrh.

Da smo na pravi stezi, pričajo podobna krajna imena, n. pr. Vrhpolje, Vrhpeč (v občini Mirna peč), Vrhtrbnje, Vrhjezero (pri Cerknici) in Vrzdenec, t. j. Vrhstudenec (pri Horjulu). Vrh v teh imenih ni holm, grič, ampak je nepristni predlog, ki se v krajnih imenih veže z imenovalnikom, kakor kažejo zgoraj navedena krajna imena. Polje, peč, trebne, jezero, zdenec (studenec) so pa seveda pristni samostalniki, ki tvorijo podlago tem krajnim imenom.

Torej mora biti tudi v imenu Vrhnika »vrh« nepristni predlog, »nika« pa samostalni v pomenu izvir, vrelo itd. Vrhnika bo tedaj Vrh + nika, kraj, kjer voda priteka zopet na dan!

Nemcem je naš nepristni predlog »vrh« — »ober«, primeri Oberfeld, Obertreffen, Oberseedorf in tako tudi prav primerno Ober-Laibach.

Pri Verd u poleg Vrhneke izvira dotok Ljubljanice z imenom Lubija. Med L in b je poluglasnik, kakor v imenu Lubljana ali Jublana. Lubija bo menda lub + ija, primeri Litija (Lutija?, Luče, iz Lučan: Lutjane, Lučne = Lütj[al]ne), Drtija pri Moravčah itd. Če je to ime kaj v zvezi z imenom Ljubljana, potem moramo dati slovo razlagi, po kateri je Ljubljana nastala iz množinske oblike Lubjane, to so prebivalci na ljubljanskem gradu. Potem tudi Laibach ni slovenski lokal, kakor tudi Wippach za našo Vipavo ali Ipavo ni! Primeri Wippa, zdaj nemška vas v celovškem okrajnem glavarstvu.

Josip Švigelj.

Še ne objavljen verz pesnika Antona Aškerc.

G. Ivan Zirkelbach, knjigovoj »Ljubljanske plinarne« in bivši predsednik pevskega društva »Ljubljanski Zvon«, mi je nedavno izročil »geslo« imenovane korporacije, ki mu je avtor pesnik-arhivar Anton Aškerc in ki še ni objavljeno nikjer. Pisano je z lastnorčno pesnikovo roko na nahrbtni strani tiskovine velike 8°, kakršna služi arhivu in knjižnici ljubljanskega magistrata za potrdilo izposojenih knjig in arhivalij; obsega eno samo štirivrstno kitico, obstoječo iz štiristopnih zaporednih jambov z moško rimo in se glasi:

Z zastavo v rokah gremo v boj
navdušeni za narod svoj.
Naprej, tovariši, pojoč!
Saj pesem v žilah vžiga moč!

Podpisa nima nikacega, pač pa je spodaj signirana z dvema, meni nepojmljivima znakoma.

Genezis verza je ta-le: V polpreteklem času se je pri domačih društvih vkoreninila navada, da hoče vsako imeti svoje lastno geslo, ki naj na kratko označuje stremljenje društveno. Tako željo je ob svojem postanku gojil i »Ljubljanski Zvon« in mu je prvo geslo sestavil rajni J. Premk. — Povodom razvitja društvene zastave l. 1908. je pa večina »Zvonašev«, ki jej ni vgaljal Premkov proizvod, zahtevala novega, izrazitejšega gesla, povdarjajoč, da mora »Ljubljanski Zvon« imeti svoj moto izpod peresa veljavnejšega pesnika, moža, čigar ime kaj velja v javnosti, ne pa tako, ki mu je duševni oče neznaten, obskuren pisarček. Upošteva je to željo, je nato sklenil društveni odbor v svoji seji, da se je tozadevno obrniti društvenemu predsedniku Zirkelbachu, ki je bil istodobno hkrati i občinski svetnik, s prošnjo na arhivarja-pesnika Aškerc. Aškerc Zirkelbacha ni sprejel posebno vljudno ter ga odslovil na kratko: Pridite v 14 dneh. Ko se je Zirkelbach zopet javil, ni imel Aškerc še nič izgotovljenega. Zirkelbach ga je zato ponovno prav lepo prosil, naj se radi silne nujnosti vendar nemudoma usmili društva, kajti slavnost razvitja prapora je pred durmi; ali muhavi Aškerc ga je nemilostno nahrulil: Kaj mislite, da se taka stvar naredi, kot bi v zrak pogledal? in ni bil